

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo
se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1510.
Upravništvo
Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto
9.40 K.
za pol leta 4.70 K.
Pozamezna štev. 18 vin.

Državnozborske volitve v Trstu

Ker je prejšnji poslanec Pagnini odložil svoj mandat, se vrše dne 14. novembra t. l. v tretjem volilnem okraju volitve.

Volilni imenik se nahaja za vpogled v času reklamacijske dobe tudi v delavskem domu ulica Boschetto 5 I. nadstropje.

Fluktuacija v naši organizaciji in nje verok.

Če govorimo o fluktuaciji v naši organizaciji, potem ne mislimo, da je ta pojav opazovati samo pri železničarjih. Vsakemu sodrugu je znano, da se s to prikaznijo pečajo uže leta in leta vse organizacije. V tako zvanih mirnih časih opazujemo, da se število članov v naših organizacijah redno krči, dočim smemo v izvanrednih razmerah, n. pr. pri gibanju za povišanje plač, za skrajšanje delavnega časa itd., z vso gotovostjo na to računati, da organizacije hipoma številno napredujejo. Gotovo je, da pri vsakem takem slučaju nekaj ostane, vendar pa večina novodošlih v kratkem pozabi vrednost organizacije in jo zanemari. Temu pojavu, ki otežkočuje na vsak način redno poslovanje v organizaciji, priti v okom, bi bila zasluga neprecenljive vrednosti. To dejstvo, tudi našim nasprotnikom, kapitalistom ni neznan in ti računajo prav dobro z njim. Posebno se to jako poučljivo pri železnih lahko opazuje. Mi smo n. pr. pri zadnjih gibanjih videli, da smo brez posebnih težkoč dosegli celo vrsto koncesij, ki bi, uresničene, železničarjem prav lepo ogladile pot v bodočnost. Če pa stvar natančneje ogledamo, potem se vse na papirju pridobljene koncesije precej skrčijo in v resnici nam ostane le okostnjak, s katerim nam seveda ni dosti pomagano.

Sodrugi se temu čudijo, nesodrugi pa zabavljajo, češ, organizacija — kateri pa niti ne pripadajo — ni za nič in ni ničesar naredila. Ne eni ne drugi se pa ne brigajo, poiskati vzrokov za to dejstvo. Mi smo uže na tem mestu o stvari govorili in tudi dokazali, da je le mlačnost in popustljivost prizadetih, vzrok takemu početju, kajti uprave so dovolile zahtevano poboljšanje razmer, le zaradi tega, ker je bila organizacija, toraj moč uslužbencev, taka, da je upravam imponirala, to se pravi, da so se je bale. Gospod dvorni svetnik Dor. Eger je n. pr. sam priznal, da je proračunal, koliko bi imela uprava južne železnice škode, če bi nje uslužbenci napravili pasiven odpor, in nasprotno, koliko bi izdala, če bi dovolila zahtevane poboljške. Prišel je do

zaključka, da je za upravo boljše, če ugodi zahtevam uslužbencev, nego jih prisili na odpor. Zakaj pa je gosp. Dor. Eger tako računal?! Seveda le zato, ker mu je bilo znano, da so južni železničarji kompaktna masa, ki si bo svoje zahteve izvojevala. Ko je pa mož zvedel, da je osojje popustilo, da se je počelo trgati med sabo in je toraj oslabela prejšnja moč, potem seveda je svoj račun, na korist upravi predugačil, kajti bal seni več resnega nastopa se strani uslužbencev, toraj tudi ne odpora. Po teh izvajanjih smo toraj popolnoma na jasnem, da so edino in samo uslužbenci vzrok temu, da je še danes cela vrsta koncesij na papirju, ki v takih razmerah, kakor so sedaj, sploh nikoli uresničene ne bodo. Če nam je toraj to znano, potem je pač naravno, da se vprašamo: Kakšen uzrok pa je vendar imelo osojje, da je popustilo v svoji organizaciji, ki mu je vendar pri vsaki priliki štela njegove pravice? Tega vprašanja si menda naši sodrugi ne stavijo in če si ga stavijo, potem jih je le jako malo, ki bi znali zanj tudi odgovoriti. Po našem mnenju je odgovor na to vprašanje, ob enem tudi odgovor na vladajočo fluktuacijo. Pomanjkljiva izobrazba, tako na strokovnem kakor na političnem in gospodarskem polju, provzroča te celemu razredu škodljive prikazni. Kaj koristi organizacija, ki šteje tisoče in tisoče članov, od katerih jih pa morda le par odstotkov vé, zakaj so člani organizacije. Velika večina članov ne ve drugzega v organizaciji, nego to, da pobira mesečnine in izdaja list, za katerega se pa tudi prav malo zanimajo. O socializmu, o podlagi zdrave organizacije, ni niti pojma. Da je strokovno, politično in gospodarsko življenje nerazdružljivo, o tem se jim niti ne sanja, da celo neštokrat se sliši ljudi, ki se smatrajo za dobra sodruge, da jih politična organizacija ne briga. Seveda se v največ slučajih lahko računa na njih glas pri različnih volitvah, ali to vendar ne zadostuje in nas vzdržuje na višini lenega meščanstva, ki si vzdržuje svoj »Stimmvich« s polno mošnjo.

Rekli smo toraj, da je naša izobrazba pomanjkljiva in če jo pripoznamo, potem je naša najsvetejša naloga, ta nedostatek čim preje odpraviti. V prvi vrsti je neobhodno potrebno, naše člane prepričati o tem, da je poleg strokovne tudi politična in gospodarska organizacija za naš razvoj neobhodno potrebna. Mnjenje, da naj se za politiko brigajo farji in advokati in za gospodarstvo trgovci, je napačno in se mora iztrebiti. Da pa to dosežemo je potrebno, da svojim ljudem nudimo prilike, da se sami prepričajo, o resničnosti te trditve. To storimo na ta način, da potom svojega časopisja pokažemo ljudem, kako se politično in gospodarsko dela v merodajnih zastopih, v škodo proletarijata. Delavec se tudi danes briga za taka vprašanja in zajema tozadevnih skrivnosti v »Narodu«, »Slovcu«, »Edinosli« itd.

Če jih zajema iz teh studentev, potem seveda ni čuda, da prevladuje tako mnjenje, kakor smo ga preje očrtali. Proletarca ne more drugi vzgajati nego zopet proletarec, kajti vsak drug ima naravno egoistične namene svojega razreda in ti so v dijamentralnem nasprotju z našimi. Kako pa stvar predru-gačiti? Po našem mnenju bi to pač ne bilo tako težko. Strokovne organizacije naj se povrnejo k svojim prvotnim tradicijam in šlo bo.

Da so strokovne organizacije bojovne, se je v mlajši generaciji popolnoma pozabilo. Mesto svoječasne izobrazbe potom shodov, predavanj, knjižništva itd. se danes šopiri po vseh naših organizacijah humaniteta v podobi podpor, ki povzročajo pravečo korupcijo, popolnoma po meščanskem receptu. Časopisje ne napreduje! Kako tudi!? Sredstev mu manjka. Vsak naš član pač dobiva svoj list, ker je obligatoričen. Če ga bere, je drugo vprašanje, da ga pa uporablja v zavijanje svoje skromne večerje, to se lahko opaža vsaki dan. Da ima potrebo čitanja, pa dokumentira s tem, da kupuje, ali je celo naročen na meščanski časopis, bodi si liberalnega ali klerikalnega kalibra. Mi obsojamo, če opazimo da hodijo naši ljudje k nasprotnikom kupovat; prepovedujemo jim obisk nasprotniških gostiln, brivnic, kavarn itd. Izražamo tudi včasih, da ga ne smatramo sodrugom, kdor se običajem stranke ne prilagodi. Ni nam pa to prišlo na misel pri časopisju, ki je vir vsega zla. In na tem polju bo treba temeljite remedure. Priznali smo, da nam manjka vzgoje in te ni dobiti drugače, nego potom našega časopisja. Kdor ni naš je proti nam, tudi oni, ki bere in naroča nasprotno časopisje in vsled tega ne more biti zvest bojovnik v boju, ki ga bimo z nasprotnikom našega razreda, z kapitalizmom. Seveda je treba pri tej priliki opozoriti tudi naša uredništva na to, da se ozirajo na potrebe delavstva in da v listih samih skrbe za privlačno moč, katere danes marsikje manjka. Povej delaveu to, kar ga zanima in hvaležen ti bo; bral te bo z veseljem.

Le če na tem polju pričnemo z intenzivnim delom, potem smemo računati s tem, da v doglednem času odpravimo neizobrazbo iz svojih vrst in s tem tudi ves razvoj preprečujočo fluktuacijo. Sredstva, ki jih imajo naše organizacije, se morajo posvetiti izključno le izobrazbi, v podobi dobrega strokovnega političnega in gospodarskega časopisja in v prirejanju poučnih sestankov ravno teh načel. Če hočemo, da prejalislej izidemo iz bojev zmagonosni, potem je prvi predpogoj, pobijati nevednost in propagirati edini za človeško družbo, zveličavni socializem. Od meščanskih strank in iz njih časopisja, se tega ne moremo učiti, ker ga tam ne poznajo. Ne preostaja nam torej drugzega, nego da najdemo sami virov prepotrebne vede.

I. Petrič.

Stavka v Trstu

Dne 14. oktobra. Danes ob 11. uri predpoldan se je pričela stavka, v ladjedelnici, v vseh tržaških tiskarnah in pa v prosti luki. Popoldne so se trgovine večinoma zaprle. Povod te stavke je smrtna obsodba Ferrer-ja v Španiji.

Socijalna beda in delavski boji.

(Dalje.)

Da je gospodarska neodvisnost predpogoj osebne in npravne samostojnosti, »veliko bolj, nego se je dosedaj mislilo«, je že Fichte Nemcem zaklical, ko so se krivili ob nogah Korna. On smatra to vzgojo za gospodarsko, ki se jo mora iz višjega npravnega stališča opazovati. Slušajmo toraj, kaj pravi: »Vsak otrok brez izjeme hoče biti dober... Ljubezen je osnovni del človeka; ona je, kakor je tudi človek, cela in popolna«. Otroci čut se pa pokvarja po odraslih, in to je ravno najrečja napaka, ki se jo lahko predbaciva našim časom. Kolikor starejši je človek, toliko je — v največ slučajih — zlobnejši, sebičnejši in vsi dobri čuti v njemu so izmrli, oddalja se toraj vedno bolj od prvotne nedolžnosti. Iz vsega tega sledi, da bo sedanjemu rodu, če se ne prekinejo današnji običaji in razvade, sledil slabši in temu še slabši. Neslano obrekovanje človeške narave je, da se je človek grešen rodil. Če bi bilo lo res, potem sploh pojma „greh“ ne bi mogel poznati, kajti ta je le v nasprotju negreha mogoč. V žilja se v grešnika, in dosedanje človeško življenje je bilo v obče napredujoči razvoj grešnosti. Kakor se godi s pozameznikom, tako se godi s celokupnim človeškim rodom, kolikor bolj se je odstranjeval od narave, toliko slabši je postal. Trajajočim socijalnim nedostatom, so sledile ogradne spremembe, ki so se združile in privedle človeštvu do teh razmer, v katerih ga danes vidimo. Bedi sledi pomanjkanje krvi in to onemogućuje razvoj možgan. Zanimarjena masa ljudstva, stoji na razvojni stopnji, na kateri ji ni mogoče prilagoditi usiljenim npravskim pojmom in zakonom vladajočih krogov. Nje položaj je sličen onemu naravnih narodov, ki so bili premagani od kulturnih narodov in katere se sili da se privadijo npravstvenim pojmom, zmagovalca. Tako početje se protivi vsaki narodni vzgoji, nastanjajoči se na spoznanje narodove duše, ter onemogućuje duševni in npravstveni razvoj, mesto da bi ga pospeševal. Pomanjkanje krvi pa povzroča tudi razkošnost in samopašnost in zaradi tega tudi privilegirani razredi degenerirajo, ker so vedno držali na čisto kri in se varovali zmešati jo s njihovi neenako, proletarsko. — Ribot¹⁾ pravi, da je visoko plemstvo Francije in Španije le senca človeštva, in to opazamo lahko tudi po družih evropskih državah. Znamenja degeneracije kol posledica duševnega razpada, se kažejo pri celih družinah, da, celo pri razredih niso posledica trajnega socijalnega hlapčevanja, ali pa trajnega neomejenega gospodstva. Naravno je, da se kaže to psihopatično breme ne le v duševnem in telesnem, temveč tudi v npravstvenem pogledu. Če beda napravi iz »veže alkoholiha in tem polom zločinca, potem zamori razkošnost in gospodstvo vsako sočutje in pravicoljubje. Pomanjkanje simpatičnih občutkov je pa vedno znak rojenega zločinca.²⁾ Naroda, katerih eden je preživel v več generacijah hlapčevstvu, in drugi v brezpravnosti, sta si v tem enaka,

da sta zgubila vse altruistične občutke in imata toraj vse predpogoje k zločinu. V zunanjosti obeh zločinskih narav je pa razlika, — sereda ne v vsakem slučaju — in sicer v načinu zločina, kakor tudi v zločincu samem. Rod revežer je, amortiziran in mu toraj nagiba k zločinu ni pripisovati kot razredu, ker ne napravlja razrednih zločinov, če ga v to ne silijo izvanredne razmere. Narava zločinca se toraj pokaže le pri posamezniku. Rod privilegirancer je organiziran in tvori trdno celoto, ki ima moč; tu se pa kaže zločinska narava v razrednih zločinih.³⁾

Pozamezni zločinec se pojavlja v teh krogih le izjemoma zaradi tega, ker pripadniki tega razredu jako težko pridejo v nasprotje, s lastnimi zakoni; kajti osnovne postave njih zakonov so vendar napravili oni sami. Kot celota, pa dela razred privilegirancer, napram revežem, kakor zločinec. Ravno tako kakor zločinec, ne prenaša razred privilegirancer svojih občutkov na vse kar čuti; postavlja se s onimi v eno vrsto, ne podreduje svojih občutkov pod občutke splošnosti in tudi ne pripoznava pravic drugim. Rojen zločinec noče o skupnem delu in o skupnih nalogah ničesar vedeti, tako tudi ne razred privilegirancer; tudi ne dovoljuje revežem deleža na posesti in kulturi. Da nima simpatije, jednako rojenemu zločincu, je vzrok lenoba v predstavi, in v topih občutkih. Te lastnosti ne dopuščajo slabe vesti, niti obžalovanja in pomanjkanje hesanja niti ne dopuščajo, da bi se krivica popravila.⁴⁾ Manjka je vsaka smisel za krivdo — in tudi v tem se strinja s zločincero naravo.

Analogno temu bi se lahko še nadalje izvajalo in bi se tudi dokazalo, v kaki nevarnosti je osebna svoboda, življenje in last revežer vsled pomanjkanja altruističnih občutkov v nasprotnem razredu.

Zadnje dvome o resničnosti te paralele nam je oduzel Nietzsche. Modroslozje gosposke morale je izšlo lahko le iz tako egoistične podlage kakor je kapitalistična in je Nietzschejevo modroslozje, modroslozje izkoriščanja. Njemu je sočutje le nizek nagon, vest pa zver. Organična funkcija volje za moč je izkoriščanje; volja za moč je volja živeti. Živeti se pa pravi pridobivanje, vanjenje in zmaganost tujega, slabejšega, zatiranje, trdnost in vsiljevanje lastnega načina, otelesenje in najmanj izkoriščanje. Izkoriščanje je »prafakt vse zgodovine«. »Velikost napredka«, pravi nekje drugje, se meri celo po množini tega, kar se mu je moralo žrtvovati; človeštvo žrtvovano kot množina uspevanju posameznega močnejšega človeka, — to bi bil napredek. Razvoj civilizacije je pojmlil prav; kulturo označuje vedno, nepretrganó zatiranje slabejšega po močnejšemu. Kar zatiralec koristi, je dobro in blago; kar ga omenjuje, je slabo in surovo. — Njegov »češčlovek« je buržoazija, njegova gosposka morala je morala buržoazije; kajti zatiranje slabejšega, npravnejšega po ljudeh roparjih, se lahko opazuje po vseh kulturnih državah, ki imajo še popolno moč v rokah.

Iz sledečega se lahko povzame, kako velikanskih žrtv imajo doprinesati reveži na krvi in blagu zato, ker so verni. Kot znano priliko naj navedemo Casperjeve primere med umrljivostjo v družinah knezov in grofov in berlinskih mestnimi reveži⁵⁾ po kateri se kaže razmerje 57:345 pri otrocih do izpolnjenega 5. leta. Poprečna starost knezov in grofov, ki jih hočemo tu vzeti v pošter je bila 50 let, ona berlinskih mestnih revežer, 32 let.

¹⁾ Opazovanja vreden dokaz, je govor generala Schönfelda pri zadnji pojedini dunajske buržoazije; še bolj vredno pa veselje ki ga je v teh krogih provzročil.

²⁾ Despina je prvi označil pomanjkanje kesa kot znak zločinca. Lombroso je temu pritrtil »Naturgeschichte des Verbrechens« str. 134.

³⁾ Proletarska in kriminalna umrljivost. Conrado-va knjiga 1882.

Skoro do enakega zaključka je prišel Körösi glede umrljivosti v Budimpešti⁶⁾. On deli mesto po razmerah uslužbencev napram prebivalstvu, v štiri razrede. Akoravno se pri principu te razdelitve ne more videti pravega vpliva na umrljivost, je vendar slika približno prava. Pozabili se samo ne sme, da je v resnici stvar še hujša in razlika v zdravstvenem razmerju med bogatimi in vernimi še večja. Relativno je vedno več vernih v bogatih okrajih, nego bogatih v vernih okrajih. Tako je bilo n. pr. leta 1891 v I. dunajskem okraju, med 1000 narzočimi osebami 16 do 17 tucih, ki niso imeli svojega stanovanja, temveč imeli v najemu le posteljo v tujih družinah v X. okraju pa gotovo ni bilo le toliko milijonarjev.

Umrlo je v Budimpešti v letih 1879 do 1882 od vsacih 10 000 prebivalcev:

na	v razdeljenih razredih			
	I	II	III	IV
davici	6	10.5	12	14
hliptavici	2	3	3	4
skrlatici	4	5.5	5	6
ošpicah	1.5	6	4	7
kozah	5	4	13	13.5
legarju	3	4	5.5	9
sušici	164	251	311	388

Kakoršne so razmere v Budimpešti, take so tudi po vseh drugih mestih, posebno pa v onih, kjer je velika industrija in toraj tudi največ proletarijata. Označene številke gorore jezik, ki bi ga naj razumel in proučeval vsak delavec, kajti iz njih je razvidno da je umrljivost, toraj tudi beda, v gospodarsko slabših stanovih veliko večja nego v krogu onih, ki imajo še nekaj pod palcem. Pokazali smo početkom razprave, da temu ni bilo vedno tako, toraj tudi ne more vedno ostati, če pride proletarijat praročasno do samozaresti.

(Dalje prihodnjic.)

Dopisi

Kranj — ob gorenjski železnici. Že dolgo nismo poročali o tem biseru Gorenjske. S tem seveda ne mislimo trditi, da ni bilo povoda zato, zdelo se nam pa ni potrebno zaradi tega, ker ljudje sami niso čutili te potrebe. Razmere so se pa predrugačile, v trenutku, ko se je na pozorišču pokazal možak žalostnega spomina. Nekaj let sem se javnost s tem možem ni pečala, ker je bilo ravnateljstvo državne železnice primorano, skriti ga. Kar na mah pa se ga je zopet našlo v prašnem papirju ljubljanskega skladišča. Osobje v Kranju se za svojo dosedanjo brezbriznost in mlačnost ni moglo bolj kaznovati, nego da se mu je dalo za načelnika oficijala Kokalj-a. Vsaka druga postaja bi gotovo našla potrebnih sredstev, da se ga ubrani. Ravno ker je prišel v Kranj, in ker, kakor se nam poroča, zopet uganja svoje neslane burke, ki so mu v prejšnjih letih napravile precej neprilik, se nam zdi potrebno, da se s to za nas sicer jako malenkostno osebito nekoliko seznanimo. Vsa njegova karijera v železniški službi, od aspiranta pa do oficijala, je le ena vrsta surovosti, obrekovanj in sodnijskih kazni, tako, da bi možak (!) prav za prav ne imel nobenega povoda, se zopet siliti v javnost.

Komaj zopet na neodvisnem mestu mu je že začela, frajtarska žilica bivših dnij nagajati. Dosedaj mirna postaja se je spremenila v dvorišče kake vojašnice, kjer so po navadi nastavljeni »furwezni« in gospod načelnik se po tej vojašnici šopiri, kakor kak rovtarski »Wachtmeister«. Če bi bil ta gospod (!) normalen, potem bi mu gotovo spomin iz bivših časov povedali, da s svojim surovim nastopom ni imel sreče niti pri

⁶⁾ »Relative Intensität der Todesursachen und der Einfluss der Wohlhabenheit und der Kellerwohnungen auf die Sterblichkeit« od prof. M. Gruber-ja.

¹⁾ Lombroso: »Genie und Irrsinn« stran 76.

²⁾ D. H. Kurella: Naturgeschichte des Verbrechens.

vozarstvu še manj pa pri železnici. Spominjal bi se, da bi se mu odvzelo še parole, če jo ne bi bil ob 12. uri popihal k železnici. Nič boljših skušenj ni imel n. pr. v Grosupljem. Nam je neprijetno brskati po preteklosti; če pa vidimo, da so vsi nauki bivših časov pozabljeni, nam družega ne preostaja. Za danes ne mislimo stvari mešati, ker bi nam bilo neljubo kompromitirati tistega, ki je Kokalj-u poveril vodstvo postaje. Če bi ta migljal ne pomagal, potem odpadejo tudi za nas vsi oziri in javnost bo dobila v pogled originalne akte, ki bodo značaj kranjskega načelnika dokazali v taki luči, da bo marsikateremu neprijetna. Morda se potlej pošlje ta gospod zopet tja, kamor spada, namreč v »Sibirijo« ljubljanskega kolodvora. Pri tej priliki bi pa tudi opozorili nezrelega mladenciča, ki sliši na ime Rogovšek, da nima prav nobenega povoda za tako vestno posnemanje svojega načelnika glede neotesanosti in surovosti. Mi pač vpoštevamo, da fanté še ni pozabil vzgoje, ki si jo je pridobil v pragozdih Bukovine, menimo pa, da bi bil skrajni čas, da se to zgodi. Gosp. Rogovšek, Vi ne smete zamenjavati železničarjev z gozdarskimi delavci, ki so bili seveda toli naivni, da so v Vas videli nekanadčloveškega. Mi Vas poznamo kot ubogo duševno revše, kateremu bo treba še precej predno bo vedlo za kaj vleče od drž. žel. borih 100 kronic. Dobro bi bilo, da si poleg družih inštrukcij, omislite tudi še knjižico »Knigge s Umgang mit Menschen« in da se pri različnih prilikah tudi spomnite na jako resničen pregovor, ki pravi: »Der grösste Schuft im ganzen Land ist und bleibt der Denunciant«.

Delavcem in drugim uslužbencem postaje Kranj, bi pa povedali prav tiho na uho, da ima vsak služabnik takega gospodarja, kakor ga zasluži. Bivši načelnik gosp. Inglič Vam je nekoč rekel, da je za Vas pametneje, če si kupite 6 vrčkov pive, mesto da plačate mesečnino v organizacijo. Evo Vam! Posledice tega dobrega nauka niso izostale. Mi smo pa mnenja, da bi ravno kranjski delavci dobro storili če bi ne hodili toliko v barako, temveč se nekoliko bolj zanimali za svoj žalosten položaj.

Možje! pamet toraj, v lastno, in v korist vaših otrok. *Opazovalec.*

Ljubljana južni kolodvor. Iz te postaje nam dohaja od dne do dne več poročil, ki se pa v enem popolnoma strinjajo, namreč razmere postajajo skandalozne, za uslužbenca neznosne. Nehvaležnemu uradništvu je počel greben rasti tako, da bo menda v najkrajšem času treba upravi na nedvomljiv način pokazati, da ima potrpežljivost uslužbencev in delavcev svoje meje. Dokaze, da je slovensko narodnjakarsko zizimbambulstvo na višku kulturnega razvoja, doprinaša ta gospoda na ta način, da je uvedla pravcote rovtarske manire na naši postaji. Surovo upitje in najpodlejšje psovke, kakor fizični napadi podložnih, so na dnevnem redu. Vse to pa gleda mirnim očesom gospod postajenačelnik, tako, kakor bi ga vsa stvar nič ne brigala. Besedo imajo samo uradniki in če se takemu duševnemu velikanu zljubi denuncirati podrejenega mu delavca, potem je gotovo, da se slednjega kaznuje. Kaznuje se seveda po slovanski uzajemnosti in služijo v to ruske izkušnje. Delavca se niti ne vpraša, kaj je bilo, in se mu ne da prilike, da svoj eventualen pogršek opraviči. To bi bilo preveč, in zato se mu enostavno brez vsacega govorjenja odtrga, od »brilantne« plače, kar po par kronic.

Med drugimi se je pojavila tudi v novejšem času nova zvezda neolikosti na naši postaji v podobi pristava Kršmanca, ki vse vidi in vé, kar ga nič ne briga; zato pa svojo službo opravlja, kakor bi bil nastavljenec kake bankrotne cestne železnice. Štiri do pet litrov vina spiti v službenem času, je pač nekoliko — recimo čezmerno. Zdraženi duhovi se pa maščujejo nad ubogimi trpini, ki imajo slučajno opraviti s tem kulturnim človekom. Seveda ni Kršmanec

sam, temveč ima glede surovosti konkurentov, ki se trudijo ga posekati in med temi naj omenimo uže starega znanca Potočnik-a, katerega pač ne bodemo odvadili njegove olike, ki se je sicer nikoli ni učil.

Pravcati monstrum uradniške elite, je pa vsakakor »akademik« Košir, kateremu se še vedno sanja o Gutmanovih časih. Ta je menda tudi zli duh načelnikov, kar bo pa slednji prej ali slej spoznal, seveda prepozno.

Pozamezne kategorije tukajšnje postaje žive, vsled taci razmer, življenje, ki je naravnost neznosno. Cela vrsta uslužbencev je še, ki morajo opravljati 24 urno službo, vzlic temu, da je povsod ta nestvor uže odpravljen. Največji reveži pa so seveda zapisovalci voz, ki so v vednem stiku s tako visoko izobraženimi, dičnimi uradniki in agenti naše v nebu viseče H₂O. Za odliko bi bil, vsled svojih izvanrednih zmožnosti, pripraven tudi načelnik skladišča g. Verstrošek, ki je, kaj pa da, v prvi vrsti Slovenec, potom dolgo nič in se le pred neskončnostjo, tudi malo uradnik južne železnice. Svoje službene dolžnosti reducira na kratecne pravice delavcem in to je edini posel njegovega triletnega poslovanja. V zadnjem času je dobil tudi še novo potrebo, ki jo izraža v odpuščanju starih in pridnih, toraj za družbo le koristnih delavcev. Zadnjič je n. pr. odpustil tri delavce, ki so ga po nesreči nekoliko polili z vodo, kjer je nosil revne kosti svojega rojstva okrog umazanih, za desinfekcijo pripravljenih voz, kjer sicer ni imel nobenega opravila, kjer se pa vendar najraje nahaja. Vsako bitje namreč sili tja, kamor spada. Delavci so sicer šli brez vsacega protesta, kjer so bili pač mnenja, da jim take ugodnosti kakor jih uživajo na ljubljanskem kolodvoru, gotovo ne odidejo.

V obče imajo seveda delavci o svojem predpostavljene načelniku, tudi svoje mnenje in to je, vse bolj kakor laskavo. Gospod se tudi trudi kratiti pridobitve glede delavnega časa in nedeljskega počitka. Tako je prišel dne 9. 9. 1909 ob 3/4 na 1. v delavsko sobo vprašat delavce, kateri bi hotel nedeljo zamenjat. Ker se nobeden ni oglasil, je bil mož hud in je potožil svojo bolelost zvestemu tovarišu, tudi staremu zancu Planinšku. Ta mu je dal tudi potreben poduk čes: J-i-i, kaj boste praševa-a-a-l, kar perštimate jih, če nočja jih pa spodite«.

Da gosp. Planinšek, s takim podukom ne spravlja samo gosp. Verstroška, temveč tudi podjetje v nevarnost kakih neprilik, tega seveda ne ve, kajti njegova pamet poneha pri koncu njegovega nosa, povemo mu pa, da se delavcem od pribojevanih pravic ne bo ničesar jemalo, iz uzemši če je gospodi uže dolg čas in če si želi zopet kaj novega.

Gospode, posebno pa g. načelnika opozarjamo, da na ljubljanski postaji, še dolgo ni vse v redu in da pred vsem zahtevamo, da se nas pusti z neslanimi provokacijami s strani uradništva pri miru, kjer bi sicer bili primorani izvajati konsekvence in bi v danem slučaju prav temeljito pomedli.

Delavce pa opozarjamo na prikazni zadnjih časov in jih v lastnem oziru pozivljamo: Vsi do zadnjega v organizacijo!

Ljubljana. (Državna železniška delavnica). V tej delavnici postajajo razmere od dne do dne neznosnejše in človek si tega ne more drugače tolmačiti, kakor da menda res starost na nekatere ljudi tako neugodno upliva, da postanejo konečno nadležni za človeško družbo. Do tega prepričanja so prišli vsaj delavci omenjene delavnice po paznem opazovanju svojega neposredno predpostavljene strojnega mojstra, ki sliši menda na ime Dereani. To človeče, ki cel čas svojega bivanja na tem svetu ni družega delalo, kakor navzgor klečeplazilo, navzdol pa stresalo svoje sitnosti, postaja v zadnjem času, naravnost nestrpljivo. Po pravici in če bi se vpoštevalo njegovo pravo delo, bi se mu moglo reči »Plauschmeister«, kajti, kadar ima on službo stoji

ure in ure, da, celo celi dan v kotiču svojega prijatelja iz mladih let in njemu jednakega preddelavca Sattlerja. Pol stoletja sta uže, dan na dan skupaj in vedno si imata povedati še toliko novic, da bi bilo komaj, da napravljata v tem oziru še čezurno delo. Da je njih zabava jako duhovita, o tem gotovo ne dvomimo, ker pač duševno revščino obeh predobro poznamo.

Če bi se razgovarjala samo o »feterancih« in o tistih časih ko je bil še Radecky »fajtar« bi nas to prav gotovo ne zanimalo ker pa redno opazujemo, da se pojavljajo redno posledice, kadar se vrše take konference, zaradi tega smo mnenja, da je teh neumnosti uže dovolj. Če gosp. Dereani in Sattler mislita, da jima ni treba več delati potem je tudi nepotrebno, da se takoj razideta, če se pokaže orjaška postava načelnikova v okviru pisarniških vrat. Tako početje upliva jako neugodno na mlade, še-le došle delavce. Poleg tega tudi ne smatramo za prav, če se pri teh sastankih opravlja in obrekuje poštene delavce, temveč če se še bolj udriha po predpostavljenih inženirjih in načelniku. Kdo naj ima potem do taci gospodov spoštovanje, če ga že strojni mojster — njegova desna roka — postavlja pred delavstvo kot tepca?! Mi seveda vemo, da so to samo limanice, na katere naj bi se kalini lovili. Ali to početje ni možato tem več nas spominja na staro K tembolj še vidimo uže par minut kasneje prijateljsko stiskanje rok med načelnikom in Dereanijem. Mar nas imate res za tako neumne?! Saj vendar nismo vsi iz Hofa.

Par sto delavcev je tu uslužbenih in če nima posameznik službeno govoriti z predpostavljene gospodi, opravi to v par minutah, le Sattler in Dereani tega ne opravita tako hitro, seveda tudi ne Dereani in načelnik. To je tudi vzrok, da vladajo tukaj take razmere kakor nikjer. Načelnik nima niti najmanjše samostalnosti in je odvisen popolnoma od denuncijantov, ki mu natrobijo polna ušesa, kar seveda vse veruje.

Efekt vsega pa je, da ga delavstvo pomiljuje, med tem ko se njegova desna roka očitno iz njega norčuje. Nam je sicer uže vse jedno, ker vemo, da to ne bo večno trpelo, vprašali bi pa vzlic temu ravnateljstvo, kaj poreče k takim razmeram. Vedno se tarnja in jamra, da se premalo dela dovrši a ravno nadzorovalen organ je oni, ki delavce moti pri delu. Zakaj tega ne opazimo pri družih strojnih mojstrih? Drugod so možje! Toraj kompanija Dereani-Sattler, dajemo vam dober svet, vzamite svoje »plave pole« in časa bodeta imela dovolj, za duhovite in patriotične debate, delavci se pa ne bodo zgledovali nad vama.

Trst, južni kolodvor. Vsak višji železniški uradnik si šteje gotovo v prvo dolžnost, da prištedi svojemu delovalcu kolikor mogoče na osobju in s tem ob jednem tudi na izdatkih. Tudi naš inšpektor gosp. Resič ni jeden zadnjih med sličnimi štreberji. Njegova gospodarska politika je že taka, da jo nikakor ne moremo več dalje trpeti. Zadnji čas je ta gospod vpeljal, da skladišni mojstri tržaške postaje morejo v nedeljah in praznikih opravljati do polnoči vratarstvo službo. Seveda ni nikaka umetnost pri izhodu stati in listke pobirati, toda vratar mora tudi še kaj družega znati. Ker o tej novi Resičevi odredbi na višjem mestu menda prav čisto nič ne vejo, se nam zdi potrebno stvar nekoliko pojasniti in krivica, ki se godi skladišnim mojstrom, odstraniti.

Gosp. Resič, se prav nič ne ozira nato, imali dotični skladišni mojster ali skladišni nadglednik, ki je na vrsti, da prevzame v nedeljo ali praznik portirsko službo, prost dan in mu tudi ni mari, če radi tega eventualno trpi njegova služba v skladišču. Tudi je gospodu inšpektorju popolnoma brezpomembno, kako skladišni mojster ali nadglednik opravlja portirsko službo, ki jima je povsem nepoznana. Pri odhodu vlakov je seveda stvar lahka. Potnikom odkaže vlake in služba je opravljena. Drugače pa je o prihodu vlakov. Tu pridejo potniki z vsemi

vrstami vozniških listkov in vratar-skladišni mojster se večkrat ne spozna in ne ve kaj storiti. Potniki mu morejo še-le pojašnjevati, seveda v sramoto južne železnice. Se večja zmešnjava je pa pri izhodu če tak portir ne pozna deželnih jezikov. Ne moremo se torej čuditi, če pri pregledovanju listkov najde mej istimi stare vožne listke, tuptatam celo kak kosček škatlje za žveplenice itd. In dotičnika, ki mu je stisnil tak «listek», v roko gotovo posili smeh, kakor tudi potnike, ki so to opazili.

Gospod Resič si pač more misliti, da je to poniževalno za dotičnega uslužbenca samega, za postajo pa naravnost smešno.

Gospod Resič se je gotovo pustil zapeljati od skladišnega mojstra Taschkerja. Leta si je seveda mislil, kako bo vendar lepo, ko bom v poduradniški uniformi stal ponosno v «hali» in pobiral listke! Kako se bom vendar postavil! — Mimogrede pa bodi omenjeno, je ta njegova častihlepnost popolnoma razumljiva, ker ni prav za nikako delo. Tržaški dnevnik «Il Piccolo» je prav pred kratkem konstatiral, da ni zmožen opravljati niti vratar-službe. Prav ironično je ta list zabrusil južni železnici, da nima niti portirjev, ki bi poznali italijansčino.

Tudi v vratar-službi ste tedaj pogorel gosp. Taschker in tudi titula portir ne boste nosili. Ne preostane Vam tedaj družega, nego da se sprijaznite z naslovom, ki so Vam ga izbrali Vaši službeni tovariši in Vaši podrejeni in ki se ga že dalj čas jako upravičeno rabi. Saj ga poznate; menda je «policajšpicelj». Seveda pa s tem nečemo trdit, da ste v policijski službi. Policija bi Vas še manj mogla rabiti nego železnica. S to besedo Vam hočemo le povedati, da niste prav nič družega nego prenašalec pošt svojim predpostavljanim. Če bi bili Vaši tržaški kolegi na mestu, bi doživeli isto, kar se vam je dogodilo drugod. Tudi iz Trsta bi jo morali pobrisati na tako sramoten način, kakor ste zginili iz Ljubljane. Sicer pa, gosp. špicelj, ne mislite, da hočemo mi tržačani trpeti to Vaše postopanje. Boste videli, kako Vam prav v kratkem priškarjamo Vaš dolgi jezik, če ne odnehate. Bodite samo veseli, da kljub svoji mladosti že kot skladišni mojster morete biti predmet največjega švindla, da Vam je namreč poverjeno mesto, na katerem bi mogel sedeti vsak desetletni šolarček in da Vam je poverjeno tako delo, ki jo more vsak nevesčak obaviti v par urah, dočim pa vi rabite za isto v sporazumu s svojimi predstojniki po cel dan.

To je naš sedanjí opomin, gosp. Taschker, in pričakujemo z vso gotovostjo, da se poboljšate, če pa ne, boste pa leteli tudi vi iz Trsta tako, kakor ste iz Ljubljane. Kar z «beglajtšajnom» Vas bomo ekspedirali.

Jesenice. Imed mnogih postaj proge Jesenice-Trst zavzemajo postaje Dobrava, Soteska in Nomenj izvanredno stališče, in sicer s tem, da morata postajevodja in njegov prideljenec za tretjino več službe opravljati, nego tovariši v drugih postajah te proge, čeravno je promet na omenjeni progi povsod precej jednak. Tudi v komercijelnem oziru ni velikega razločka.

Prometno službo opravljajoči uslužbenci omenjenih treh postaj so že večkrat prosili c. kr. ravnateljstvo drž. žel. za še jednega prideljenca, toda vedno brez uspeha.

Z ozirom na naporno dnevno in nočno službo, v kateri ni družega odmora, nego po noči dvakrat po eno pičlo uro in pa z ozirom na vedne pismene opravke, katerih je vedno več, zahtevajo uslužbenci, da nastavi ravnateljstvo že iz varstvenih ozirov še jednega prideljenca v vsaki sledečih postaj: Dobrava, Soteska in Nomenj.

Kakor so uslužbenci že javili c. kr. ravnateljstvu drž. žel., ne morejo oni prevzeti odgovornosti za varnost v službeni dobi druge noči, ker so že utrujeni, ko jo morajo nastopiti.

Ali hoče c. kr. ravnateljstvo še vedno čakati, dokler se ne zgodi nesreča? Čas bi že bil, da se slavno ravnateljstvo vendar enkrat zavzame tudi za te trpine.

Strankin zbor v Reichenberg-u

Socijalna demokracija nemškega jezika je lahko ponosna na zadnji strankin zbor, ki se v pretečenem mesecu vršil v Reichenbergu. Resno delo jih je privedlo skupaj, da tam rešijo potrebne zadeve. Brez strahu so se razkrivale slabosti strankarskega življenja, da se zamorejo tudi odpraviti. Z veliko vnemo so delovali sodrugi za utrditev bratske vezi in se posvetovali o prihodnjem delovanju, da se dosežejo še lepši uspehi kot dosedaj. Bilo je složno delovanje iz katerega je odsevala skrb za blagor stranke. Izid zborovanja je pokazal, da povzdigne zavest velike naloge človeka tudi v нравnem oziru.

Pokazal je ta zbor, da je v tej trohli državi jedino čvrsto in zdravo jedro le delavstvo. Kar je močnega, zdravega in živega, vse, vse se združuje v socijalni demokraciji v mogočen veletok.

Prihodnost je naša, v kljub vsem sovražnim silam.

Etičen socijalizem.

Temeljna smisel znanstvenega socijalizma, ki smatra preobrat družabnega reda, kot gotovo in potrebno posledico ekonomičnega razvoja, je danes pri revolucionarnem delavstvu, posebno v deželah, kjer je krepko socijalistično gibanje, samo ob sebi imevna resnica. Temu nasproti se misli, posebno v razvitih deželah, da socijalizem ni znanstveno temveč etično нравstveno vprašanje.

Na prvi pogled bi človek mislil, da je nekaj pravega na tem in sicer precej. Socijalizem stremi po boljšem pravičnejšem družabnem redu; kar človeka sili v boj napram kapitalizmu je zgražanje čez njegovo mrzkost. V tem se uže vidi, da se gre za etično vprašanje, kajti zgražanje in čut za pravičnost spadata v нравnost; нравstvene sodbe govore iz njih. Veda označuje lahko samo dejstva; kakor hitro ta presodimo in jih ocenimo, smo uže na etičnem polju. Če se dokazuje, da delavci toliko in toliko zaslužijo in gotov čas delajo, smo uže v okviru ekonomične vede; kakor hitro to imenujemo izkoriščanje in le-to hočemo odpraviti, zapustimo okvir vede in smo uže v okviru hotenja, нравnosti.

Socijalizem, ki stremi po boljši družbi je toraj na ekonomijo, (gospodarstvo) naslonjena etika.

Kakor nam to na prvi pogled ugaja in se nam zdi vsprejemljivo, je, če natančneje opazujemo, nevsprejemljivo. — Ekonomična veda dokazuje tudi še druga dejstva, kakor številke za plače in delavni čas. Kaže nam moči, ki vladajo družbo, kaže nam današnje razmere kot člen v potrebnem in nespremenljivem razvoju, ki nas vodi do vedno novih razmer. S tem se podrč domišlja, da današnji krivični družabni red lahko nadomestimo s takim, ki odgovarja našim нравstvenim občutkom. Preiskovati moramo, kam nas razvoj vodi, kakšen bo bodoči novi red. S tem bomo še-le spoznali, katera od malomeščanskih, reakcionarnih, socijalističnih ali anarhističnih idealnih družb si različni ljudje slikajo, da z resničnim razvojem soglaša. Potem bomo tudi našli, da je med velikimi med seboj se bojujočimi močmi, moč organiziranega proletarijata največja in da bo ona bodoči način družbe določila po potrebi delavskega razreda.

Pri takem, po nespremenljivih naravnih postavah določenem razvoju, ne ostane za etično dokazovanje bodočnosti postava; ravno tako kakor ne dopušča nadčloveška narava нравstvene obsodbe. Kaj bi pomenilo n. pr., če bi se reklo, da je etično zavržljivo, da volk požre ovco? Z volčjega stališča je to ravno tako potrebno, kakor je z ovčjega zgraževalno. Zakaj občuti vsakdo, da bi se osmešil, če bi hotel uporabljati pri živalstvu etičnih pojmov? Zato ker ve, da je tu merodajen le nespremenljiv naraven zakon, kateremu se imamo brezpogojno prilagoditi. Se

bolj čuono bi bilo, če bi se reklo, da vse živalstvo, katero eden družega prepanja in požre, ne odgovarja našim občutkom za pravičnost in naš нравstven ideal bo le tedaj zadovoljen, kadar bo svet tak, da bodeta volk in ovca miroljubno ležala drug poleg družega.

Kristjani prvih stoletij so si lahko mislili tak idealen svet, kjer niso imeli pojma, o naravnih zakonih. Ravno tako tudi oni, ki misli, da se obstoječi red, ki ne odgovarja splošni abstraktni etiki, po drugem nadomesti, nič ne ve, toraj tudi vé, da se tudi družba razvija po gotovih, nespremenljivih zakonih.

Tudi izkoriščanje ni umetna naprava temveč neodvračljivo, potrebno dejstvo, ki je koristno kapitalistu, delavcu pa vir trpljenja, ki se pa zato ne sme imenovati ne нравstveno, pa tudi ne protinravnstveno. Če bi bil večer, vedno enak ostajajoč svetoven zakon, bi se etika ravno tako malo z njim pečala, kakor z razmerjem med volkom in ovco, ali pa, da ostanemo pri človeku, s starostjo in smrtjo, katerih menda nobeden z mero нравnosti ne bo meril, vzlic temu, da prinašajo bolest seboj. Delavci pa niso ovce, ki bi morali vse bolesti prenašati in njih izkoriščanje je le začasno, potrebno, dejstvo ki pa bo zginilo, ker se bodo proti njemu bojevale njegove žrtve. Lažje se proletarijat primerja mlademu levu, ki vedno krepkeje vzrašča, dokler konečno uniči tako svoje sponse, kakor svoje zatiralce.

V tem razvoju družbe k novi obliki, ima etično presojanje kapitalizma, svoj predpogoj in iz tega sledi tudi nje pomen. Če današnji red, нравstveno obsojamo, ne pomeni to nič družega, nego da red, ki si ga mislimo v bližnji bodočnosti, jednačimo. — Sedaj tudi še-le razumemo, etikom nerazumljiv stavek: da mi ne bodemo kapitalizma zaradi tega odpravili, ker je nepravičen. V tem boju proti njemu, bo njegovo jednačenje s socijalizmom, njegova moralična obsodba, samo orožje za moč preobrata.

Kot tako se pa ne sme precenjevati. Ono da delavcu večjo samozavest, ker mu kaže, kako bo njegov boj osvobodil vse človeštvo. Moč, ki delavca organizira in ga sili v boje, pa ono ni. Delavci se ne bore proti kapitalizmu, zato, ker jim rani čut pravičnosti, temveč iz obrambene potrebe. Njih razredni boj za življenske interese je ravno tako potreben, kakor razvoj družbe same. Boj za obstanek je, če se delavci organizirajo, državo napadajo in si skušajo prilastiti politično moč. Z etiko ima seveda to ravno toliko opraviti, kakor z obrambo konja, ki se brani napadajočega volka, s kopitom. Postave potrebe določajo boj, njega sredstva in cilj, zgražanje je samo oblika spremljajočih čutov.

Etični pojmi našega boja so samo v tistih krogih, pri katerih ni izšel iz lastne potrebe, toraj so izključno meščanski pojmi, ki se priklopljajo socijalizmu. Zanje so etični premisleki, ki jih silijo v socijalizem; njih smisel za pravičnost je užaljena po kapitalističnem zatiranju; zgražajo se nad protisloviem med grozno revščino in razkošnim bogastvom. Oni tudi ne vedo ničesar o gotovih zakonih, ki prevladajo družbo; v vseh družabnih razmerah vidijo produkt človeške nagajivosti in k temu se zлага etična presoja vseh človeških razmer, ki je tipično meščanska duševna smer. Od buržoazijske množice se razlikujejo v tem, da je njih etično stališče zapustilo ozke prehode buržoaznih interesov, njih mišljenje je pa še vedno meščansko in učiti se imajo še vse o znanstvenem socijalizmu, če hočejo socijalizem tako razumeti in poznati, kakor delavski razred sam.

~~~~~  
**Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.**  
 ~~~~~

RAZNE STVARI

Jesensko državnozbornsko zasedanje se prične 20. oktobra. Predsedništvo poslanske zbornice ostane nespremenjeno in tudi odseki ostanejo tako, kakor so bili izvoljeni v zadnjem zasedanju.

Vlada predloži poslanski zbornici zopet vse vloge, ki so ostale v zadnjem zasedanju nerešene. Med temi je posebno važen jezikovni zakon in pa načrt o razdelitvi Česke v okraje in pa zakoni, ki so v zvezi z aneksijo Bosne in Hercegovine. Z odbornimi predlogami posebne važnosti za sedaj vlada državnega zbora ne bo nadlegovala.

Rudeča barva in božji namestnik. Dne 10. t. m. je bil v Št. Petru na Kranjskem pogreb sodr. Mihaela Adama, premikača južne železnice. Njegovi tovariši si niso mogli kaj in oskrbeli so mu dostojen pogreb. Št. Peterska krajevna skupina splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva, katere član je bil umrl, je nabavila lep venec z rudečimi trakovi, na katerih se je v zlatih črkah lesketal zadnji pozdrav tovarišev. To pa ni bilo po godu tamošnjemu kaplanu g. Antonu Abramcu in ko je zastopstvo krajevne skupine naznanilo nagrobni govor, je prišel zegnanec popolnoma ob pamet. Žugal je z orožniki, če se bode govorila nagrobnična. Skušal je vplivati na sorodnike s tem, da ne blagoslovi mrliča, dokler se ne odstranijo rudeči trakovi, rekoč: »to je demonstracija proti cerkvi«. Vrli Št. Peterski sodrugi so odgovorili politikujočemu petelinčku, da on še dosedaj ni prav nič skrbel za družino umrlega, da so pa sodrugi že čez 100 kron podarili vdovi za zapuščeno družino.

Sorodniki so izjavili, da ne morejo ugoditi kaplanovi zahtevi.

Na to je kaplan blagoslovil mrliča, slekel »koret« (srajco za cerkvene opravke), odložil stolo in zapustil mrliča. Skušal je še pregovoriti navzoče štiri železniške uradnike, naj se ne vdeležijo pogreba, kar so mu pa ti možato odklonili. Ko je videl, da mu vse nič ne pomaga, je odkuril kar čez koruzno polje.

Sodrugi so uredili pogreb in se niso več brigali za zbesnelega kaplana. Ob poti k pokopališču stoji kapelica, kjer se navadno mrlič zopet blagoslovi. Tam se je pogreb vstavil in vrli pevci so zapeli žalostinko. Ko pride pogreb do cerkve, ga je tam že čakal na tako sramoten način pobegli kaplan. Glas se mu je tresel od jeze, ko je pel zadušnico. Nato je zopet izginil skozi zakristijo in pričakoval pogreba se-le pri grobu. Ko je končal obrede, so zapeli pevci nagrobnično, na kar je nastopil železničarski tajnik iz Trsta in je imel ginljiv nagrobni govor.

Ko so pogrebni spremljevalci počasi zapuščali pokopališče, je bila slišati splošna pikra obsodba kaplanovega postopanja. Ena stara ženica se je spustila na kolena in rekla: »Oh, tako lepega pogreba še nismo nikdar videli in tudi jaz bi se najraje na ta način dala pokopati«. Dogodila se pri tem nikaka druga neprilika.

Mi smo marsikaterega gospoda, ki se je rudeče barve bal, kakor hudič križa, privadili na to barvo in upamo, da se nam bo posrečilo to tudi pri gospodu Tonetu.

Slovenska krščansko-socijalna zveza. Kaka zveza je pa to, se bode marsikateri povprašal. O tej dosedaj še ni bilo ničesar slišati. No, Vam pa hočemo povedati! Čujte toraj! Če nemški krščansko-socijalci na vsa usta pravijo vsakomur, kdor jih le hoče poslušati, da so Nemci in da hočejo varovati nemško narodnost, zakaj bi pa enekega ne storili slovenski krščansko-socijalci? Ker jim doma pšenica ne cvete kakor bi radi, so pa začeli v tujini iskati slovenskih duš — pardon — delavcev, ki bi polnili vrste njih rumene krumirske organizacije. Na vse strani razpošiljajo pisma, s katerimi »preparirajo« slo-

venske delavce v tujini. Tudi v naše uredništvo je prinesel veter eno teh pisem.

Evo ga!

Maribor, dne 22. Sept. 09.

Velecenjeni gospod!

Društvo »Slovenska krščansko-socijalna zveza« se zanima za življenje slovenskih delavcev v tujini, posebno tistih, ki so si primorani služiti kruh v nemških krajih.

Zato želi stopiti z njimi v dotiko, osebno ali pismeno, da se z njimi razgovori o njih stanju in razmerah ter kako bi se jim iste izboljšale. Pripravljena je tudi naročiti in brezplačno pošiljati naše domače slovenske liste onim, ki bi jih hoteli brati, in bi Vas prosili, da nam pošljete naslove slovenskih delavcev v Vašem kraju, o katerih upate, da bodo rado brali poslane jim časopise.

Slovenska krščansko-socijalna zveza želi tudi poslati k Vam svojega govornika, ki bi se osebno poučil o razmerah in stanju slovenskih delavcev v Vašem kraju, se posvetoval z njimi, kaj in kako storiti, da se njihov stanje izboljša.

Zato Vas prosimo, da nam poročate, koliko slovenskih delavcev in družin se nahaja v Vašem kraju in ali bi ne hoteli ti brati slovenskih časnikov. Ako bi Vas delo zadrževalo, ter bi nam ne mogli odgovoriti, blagovolite izročiti to pismo kateremu Vaših tovarišev ali pa nam naznanite naslov, na katerega se naj mi v tej zadevi obrnemo. Za odgovor je priložen kovert.

Prijateljske pozdrave

za Slov. kršč. soc. zvezo:

Dr. Jos. Hohnjec.

Toraj se slovenska krščansko-socijalna zveza zanima za življenje slovenskih delavcev v tujini. A to bo trajalo samo dotlej, dokler jih bodo zamogli izrabljati v svoje črne namene. Fino jo je pa res ubral g. dr. Jože: toda, če bo kaj zaleglo, je drugo vprašanje. Kar »per Dampf« so se slovenski krščanski socijalisti vrgli na rešavanje slovenskega delavstva. Zelo radodarni so, seveda z lepimi besedami. Zelo dvomljivo pa je, če se jim na te limanice vsede kak kalin.

Reševanje narodnega vprašanja na železniškem tiru. Člani nekega rutenskega telovadnega društva so na postaji Nikolajev zahtevali vožne listke v rutenskim besedilom. Uradnik jih seveda ni mogel poslužiti, ker so na dotični progi liski tiskani v poljščini. Tem reševalcem narodnosti seveda ni preostajalo drugega, nego da so šli ležat na tir, kjer je imel odpeljati poštni vlak proti Lvovu. Junaki se niso hoteli odstraniti in se-le žendarmija, ki je bila poklicana na pomoč, je napravila vlaku prostora, da je mogel naprej. Imel je poldrugo uro zamude.

Konference.

Konferenca južnoželezn. vlakovno-spremnega osobja.

Dne 1. in 3. oktobra t. l. se je vršila v Trstu konferenca vseh odborov tržaških krajevnih skupin splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva, na kateri so se rešile pritožbe raznih tržaških krajevnih skupin in je bil končno sprejet z vsemi glasovi proti jednemu tozadevni predlog zastopnika centrale, sodruga Weigl-a iz Dunaja. S tem je afera končana in želeži bi bilo, da se sodrugi oprimejo dela v organizaciji v blagor vsem železniškim uslužbencem.

Dne 4. t. m. se je vršila na Dunaju državna konferenca strojevodij in kurjačev c. kr. drž. žel. Poročilo o tej velezanimivi konferenci priobčimo v eni prihodnjih števil.

Vlakovno spremno osobje južne železnice je že večkrat izrazilo željo, da bi cen-

trala splošnega in pravovarstvenega društva sklicala skupno konferenco teh uslužbencev. Centrala je tej želji ugodila in 21. septembra t. l. se je ta konferenca vršila v Mariboru. Na dnevnem redu je bilo: 1. Poročilo članov personalne komisije, sodr. Scherbanu in Korp. 2. Želje in zahtere vlakovno-spremnega osobja. 3. Raznoterosti. Na konferenco je odposlalo 16 podružnic 34 delegatov. Prisotnih je bilo nadalje 7 članov personalne komisije (skupina vlakovno-spremnega službe). Tržaško tajništvo je zastopal tajnik sodr. Kopač, mariborsko sodr. Topf, centralo pa sodr. Weigl in sodr. Adolf Müller. K prvi točki dnevnega reda sta prinesla sodr. Korp in sodr. Scherbaum obširno poročilo o delovanju personalne komisije. S svojimi poročili sta ovrгла neosnovana predbacivanja napram članom personalne komisije in napram organizaciji, češ da ni jedna ne druga ne stori svoje dolžnosti. Ako se ni moglo še vsega doseči, kar je osobje popolnoma upravičeno zahtevalo in kar so zaupniki po svojih močeh energično zastopali, na tem gotovo ni prav nič kriva organizacija in nje zaupniki, nego v prvi vrsti južnoželezniška uprava, ki je sploh vsem zahtevam uslužbencev nasprotna. Zadnji na teh nevpelnih pa tudi niso krivi oni tovariši — in teh je povsod — ki se zanimajo za vse drugo bolj nego za organizacijo in ki hočejo, da zaupniki sami brez njene pomoči morajo doseči zahtevana izboljšanja. Nikdo ne more trditi, da se ni že dosti doseglo v izboljšanje južnoželezniškega vlakovnospremnega osobja. Toda če hočemo še kaj doseči, potem je pač treba, da pristopi slednji mož organizaciji.

K poročilu obeh govornikov se je vnela precej dolga, živahna, stvarna debata.

Predno se je prešlo k drugi točki dnevnega reda se je izvolila komisija sedmerice delegatov, da se posvetuje o doslej stavljenih predlogih in jih formulira za razpravo. Cel drugi dan konference so se delegatje pečali le z 2 predlogi, ki jih je predložila izvoljena komisija v posvetovanje in sklepanje.

Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Takojšnja izboljšanja atomatike za vlakovno spremno osobje, kakoršna so se dovolila uslužbencem c. kr. državnih železnic. Konečne plače vseh pomočnikov naj se izjednačijo na 300 kron; ob jednem pa naj se kolikor mogoče gleda nato, da s primernim skrajšanjem napredovalnih rokov vsi uslužbeni končno plačo tudi dosežejo. Začetna plača naj se zviša na 1000 kron, do končne plače 2000 kron pa naj se dovolita dva letna roka, kakor je to predlagala personalna komisija uslužbenske sekcije c. kr. državnih železnic.

2. Vlakovni spremljevalci naj bodo nastavljeni po jednoletni uporabi kot pomožni spremljevalci.

3. Vožne pristojbine naj se pavšalirajo, dokler se pa to ne more izvršiti, naj se pa sedanji vožni pristojbinski sistem odpravi in naj se za vlakovno spremno osobje začasno uvede kilometrska pristojbina strojevodnega osobja.

4. Vračunanje poldrugokratne službene dobe.

5. Zahteva se tajšnja ureditev za odmerjenje službenega in odmornega časa za vlakovno-spremnega osobja in sicer na 30 odstotkov odmora izven domicilne in 45 odstotkov odmora na domicilni postaji s 36 urnimi nadomestnimi odmornimi dnevi v vsakem posameznem mesecu.

6. Pri vseh vlakih, ki vozijo preko 7 ur, se ima dovoliti primeren čas za okrepčanje.

7. Zahteva se definitivno rešenje že ope-tovano predloženih predlogov glede ureditve in zvišanja stanarine.

8. Zahteva se definitivno rešenje predlogov personalne komisije glede prenovljenja starih službenih voz itd. Tozadevne pritožbe se imajo personalni komisiji čimprej izročiti.

9. Vlakovnim spremljevalcem je odvzeti posel popravljanja inštrukcij.

10. Pri vlakih naj se nastavijo pakmojstri urni posil naj se ločijo analogno c. kr. državnim železnicam, oziroma naj se odvzame vlakovodjem pismeno delo in pa dolžnost paziti na signale.

11. Zahteva se boljša vrst uniforme; nočni čas naj se primerno skrajša. Osobju pri tovorni vlakovni službi naj se podeljuje poletna obleka kakor tudi prevlečeni kožuh in zaviračem naj se da službena obleka.

12. Plače zaviračem naj se zjednačijo s plačami, skladišnih delavcev.

13. Konferenca zahteva, da centrala, kakor tudi člani personalne komisije, ki pri tem pridejo v poštev, pri generalnem ravnateljstvu izposlušajo sklicanje seje članov personalne komisije vlakovno-spremnih sekcije za mesec november t. l.

14. Uredijo naj se substitucijske pristojbine.

Razven tega je bil sprejet tudi predlog, s katerim je bila centrala pozvana, da pri prihodnjem shodu delegatov predloži predlog glede ureditve kazenskega sistema, sprejet je bil končno tudi predlog, da ima centrala, sporazumno z društvom sprevodnikov, sklicati v prvi polovici leta 1910 državno konferenco vlakovno-spremnih uslužbencev vseh avstrijskih železnic.

Dne 22. t. m. se vrši v delavskem domu v Trstu konferenca odborov vseh tržaških krajevnih skupin in Opčinske skupine.

Državna konferenca vozovnih mojstrov in vozovnih nadglednikov vseh avstrijskih železnic.

Dne 25. septembra t. l. je zborovala na Dunaju, v Delavskem domu, v Favoriten državna konferenca vozovnih mojstrov in vozovnih nadglednikov vseh avstrijskih železnic. Sklicala jo je centrala Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo. H konferenci je poslalo 44 okrajnih skupin 46 delegatov. Prisostvovalo je tudi devet članov personalne komisije; praško tajništvo je zastopal sodrug Brodecky, tržaško pa sodr. Kopač. Centrala je bila zastopana po sodr. Weiglu in sodr. Adolfu Müllerju. Dva člana društva vozovnih mojstrov sta zastopala to društvo kot gosta.

Na dnevnem redu je bil »Položaj, želje in zahteve vozovnih mojstrov in vozovnih nadglednikov vseh avstrijskih železnic«. — Dan pred konferenco se je vršilo posebno posvetovanje med dunajskimi vozovnimi nadgledniki, ki so k dnevnemu redu, določenem za konferenco pripravili celo vrsto predlogov. Konferenca je trajala cel dan. Po dolgi stvami debati so bili sprejeti sledeči predlogi:

1. Poldrugokratno vračunanje službene dobe za vse vozovno-nadgledno osebje.

2. Uvedenje pisne službene doklade.

3. Državna konferenca zahteva najodločneje, da se spremenijo določila odloka c. kr. železniškega ministerstva, štev. 53.542 ex 1908, od dne 18. aprila 1909 in sicer tako, da se v smislu koncesij, ki jih je c. kr. železniško ministerstvo dalo lanskega leta, vpelje čim-preje za vse vozovno nadgledno osebje 12 do 24 urni službeni turnus.

4. Kadar uslužbenec doseže plačilni razred 1200 kron, ga je imenovati vozovnim mojstrom in uvrstiti v kategorijo poduradnikov

V splošnem pa konferenca vstraja pri tem, da se predlogi centralne personalne komisije c. kr. avstrijskih železnic, glede zboljšanja avtomatike in glede odpravljenja napredovanja s križcem čim preje izvrši.

5. Za vse revizijske organe, ki obnavljajo svojo službo v turnusih je vpeljati 12 do 24 urni službeni turnus. Onim pa, ki imajo le dnevno službo, naj se da vsak teden po en dan prost.

6. Urne pristojbine potovalnega vozovno nadglednega osebja naj se zjednačijo s pristojbinami, ki jih imajo vlakovodje pri osebnih vlakih in pri brzovlakih.

7. Glede slabe kakovosti montur je zbrati vse pritožbe in se ima o njih natančno razpravljati na kompetentnem mestu.

Uslužbencem podržavljenih železnic je podeliti primerne monture; diferenca vrednosti sedanjih montur z ozirom na vrednost prejšnjih se jim pa ima izplačati.

Nosilna doba za kožuhe naj se zniža od štirih let na dve leti.

Vsem nadglednikom je vsako leto podeliti dve kompletni platneni obleki.

8. Zahteva se končna ureditev in zvišanje stanarin v smislu sklepa, ki ga je predložil centralni odbor c. kr. državnih železnic.

9. One profesijoniste, ki so dodeljeni vozovno-nadgledni službi, je uvrstiti v kategorijo vozovnih nadglednikov.

10. Dnevna mezda provizoričnih vozovnih nadglednikov naj se poviša na 4 krone.

Konečno je bil sprejet tudi predlog, s katerim je bila centrala pozivljena, da skliče prihodnje leto v pripravnem času zopet drugo državno konferenco.

K drugi točki dnevnega reda, glede spopolnjenja organizacije potom zaupniškega sistema, je govoril sodr. Adolf Müller. Delegatje so izvajanja govornikova vzeli na znanje in so obljubili, da hočejo z vsemi močmi delovati nato, da v svoji kategoriji organizacijo res okrepijo. Gosp. Kubicka, ki je na konferenci kot gost zastopal društvo vozovnih nadglednikov je poskušal z gorostasnimi neresnicami in z nestvarnimi argumenti pobijati dosedanje delovanje splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva in koaliranih organizacij ter dokazovati, da je društvo vozovnih mojstrov jedino prava organizacija. S svojim izvajanjem pa je sebi v sramoto, mej vsemi zborovalci vzbudil velikansko ogorčenje. Sodr. Weigl in sodr. Brodecky sta ga pa končno spoštljivo prijela ter mu, spremljevaje ga vsak na eni strani, pokazala vrata. Ta duhoviti mož je mej drugim tudi trdil, da je vse dosedanje koncesije železniška uprava podelila organiziranim železničarjem svojevoljno iz radodarnosti. Pa tudi delegatje so dali gosp. Kubicki zaslužen odgovor, s tem, da so izrazili svoje prepričanje, da interesov za uslužbence svoje kategorije ni iskati v društvu vozovnih mojstrov in da se bode vsak vozovni mojster ali vozovni nadglednik, ki hoče zares s poštenim namenom nastopiti za zboljšanje bodočnosti vozovno-nadglednega osebja pridružil le socialnodemokratski organizaciji. Le oni, ki se bojujejo v vrstah socialnodemokratskih organizacij morejo imeti zavest, da so storili svojo dolžnost napram sebi, svojim družinam in svojim tovarišem, in le oni morejo trditi, da je njihov boj odkritosrčen in svet, ker je ob enem boj za blagor celokupnega proletarijata.

Vožne ugodnosti uslužbencev c. kr. državnih železnic.

V zadnjem času je vse železničarstvo skočilo po konci radi vesti, ki so se raztrosile po časopisju, da namreč železniško ministerstvo namerava prav občutno prikrajšati svojim železniškim uslužbencem pravice, ki jih uživajo glede vožnje. Vnemirjenje je bilo tembolj upravičeno, ker teh vestí nikdo ni hotel dementirati. Zato so železničarji tudi takoj sklicali protestne shode, na katerih so se vsakemu eventualnemu prikrajšanju teh pravic že sedaj uprli ter centralo pooblastili, da s ozirom na te govornice ukrene potrebne korake.

Dne 8. t. m. se je v to svrhu podala deputacija zastopnikov koaliranih organizacij pod vodstvom državnega poslancu **Tomschika** v železniško ministerstvo ter je tam izročila ministru ta-le memorandum:

Ekscelenca! Že nekaj let sem se opazuje, da c. kr. železniško ministerstvo z vsemi mogočimi sikami krati pravice uslužbencev, ki jim pristojajo glede vožnih ugodnosti. Temu se je čuditi tembolj, ker so privatne železnice jednake pravice svojim uslužbencem v zadnjem času celo znatno razširile. V sled tega je tudi popolnoma razumljivo, da je vse osebje vsled zadnjih vestí, obelodanjenih po časopisju, glasom katerih namerava njihove pravice na znatno rožnjo znatno skrčiti, razburjeno in naravnost ogorčeno. Časopisi poročajo, da se je na neki konferenci ravnatelj, ki se je vršila prav pred kratkem, sklenilo, dosedanje vožne ugodnosti s 1. januarjem 1910 tako-le skrčiti:

- Ženam, otrokom in drugim družinskim članom uslužbencev se odvzame vsaka vožna ugodnost.
- Sedanja vožna cena se znatno zviša (baje v razmerju 3 : 5);
- Aktivnim uslužbencem se odvzame pravica do prostih voženj;
- Uvedejo se nove temporarne vožne legitimacije veljavne le za osebne vlake; izdajale se bodo le proti plačilu letnega povšala;

e) Vožnje z brzovlaki se bodo uslužbenci mogli poslužiti le proti plačanimi vožnimi listki (z režijskimi listki, oziroma z doplačili);

f) Uradnikom VII. službenega razreda se odvzame pravica vožnje v I. razredu, poduradnikom pa pravica vožni se v II. razredu.

Podpisane organizacije si dovoljujejo, Ekscelenco, opozoriti, da železniški uslužbenci smatrajo vsako utesnitev sedaj obstoječih vožnih ugodnosti za kršitev svojih pridobljenih si pravic in za znatno prikrajšanje svojega zasluga. Popolnoma razumljivo je tedaj, da so jih te vesti tudi močno razburile.

Nadalje si podpisane organizacije dovoljujejo Ekscelenco obvestiti, da bodo one v slučaju, da vesti odgovarjajo resnici napram takim odredbam morale zarzeti odločno stališče. V tem imenu one že danes izjavljajo, da osebje po svoj pravic more trditi, da se mu onih par vinarjev, ki jih je dobilo vsled velike draginje živit in vsled visokih stanarin, hoče zopet vzeti s tem, da se mu prikrajšajo pravice na vožne ugodnosti. Podpisane organizacije vsled tega nujno prosijo, da Ekscelenca odlučno in jasno poré, jeli odnosna poročila v časopisih odgovarjajo resnici ali ne če tedaj c. kr. železniško ministerstvo namerava no skrčiti železniškim uslužbencem pravice na vožne ugodnosti.

Na ta memorandum je gosp. železniški minister odgovoril, da o kakem prikrajšanju vožnih ugodnosti na škodo železničarjev ni govora in da hoče v oim časopisom, ki so cest razširili naročiti, da jo opozovejo.

Vršijo se sledeči shodi

Dne 17. t. m. se vrši v Št. Petru železničarski shod tamošnje krajevne skupine z dnevnim redom: 1. Splošna draginja in železničarji. 2. Raznoterosti. Poročevalec sodr. Skobl iz Trsta.

Dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v delavskem domu, ulica Boschetta 5 shod delavcev c. kr. državne železnice S. Andrea kakor tudi proste luke z dnevnim redom:

- Poročilo o seji delavskega odbora.
- Raznoterosti.

Dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v Gorici v gostilni „pri kolodvoru“ via del Campo Santo 27 redni občni zbor tamošnje krajevne skupine II. z važnim dnevnim redom. Polnoštevilna vdeležba članov je potrebna. Gostje dobro došli.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja ZAPISNIK

o javnem železničarskem shodu, ki se je vršil dne 2. oktobra t. l. ob 8 uri zvečer v Trstu, v Delavskem domu, via Boschetta 5.

DNEVNI RED:

- Nameravano odpravljenje vožnih legitimacij za uslužbence avstrijskih državnih železnic.
- Dunajska stanarina za Trst.
- Raznoterosti.

Predsednikom je bil izvoljen sodr. Štefan Promitzer, njegovim namestnikom pa sodr. Jernejčič. Zapisnikar je bil sodr. Fran Skobl, njegov namestnik pa sodr. Pregelj. Sodr. Käferle je predlagal, da se dnevni red spremení v smislu, da se najprej razpravlja o dunajski stanarini.

Sodr. Promitzer se je izjavil proti Käferlejevemu predlogu, češ, da se vožni listki nameravajo odpraviti že s 1. januarjem in da je to vprašanje jako važno za vse. Predlaga, da dnevni red ostane nespremenjen. Sodr. Kopač: Ni treba, da se prepiramo za cesarjevo brado. Razpravljati hočemo vendar najprej o stvari, ki se tiče vseh železničarjev.

Predlog sodr. Käferla je bil odklonjen. Sodr. Weigl je govoril najprej o lantskih koncesijah, kojih velik del do danes še ni realiziranih. Nerešena je na primer zahteva po znižanju cene naturalnih stanovanj za približno 20% nadalje zvišanje dnevnih mezd itd. Za dnevne mezde se je nakazalo tri milijone kron. Po posameznih ravnateljstvih se je v tem pogledu nekaj povpraše-

valo in so se tudi odložile posamezne svote. Realizirana pa stvar še danes ni. Ako ne nastopimo prav energično, tedaj bode stvar ostala v istem študiju še mesece in mesece in železniško ministerstvo gotovo ne ukrene ničesar. Zahtevali smo tudi, da se v plačilnem razredu 1100 kron čakalna doba skrajša od 3 na 2 leti. Kljub temu imamo še danes triletno čakalno dobo.

Dne 17. septembra smo vsled tega sklicali koalicijsko sejo ter pri istej zbrali vse še neuresničene, a že obljubljene koncesije. Dne 1. oktobra je bila odposlana posebna deputacija v železniško ministerstvo, da tam zahteva realiziranje vseh še neuresničenih koncesij najkasneje do 1. novembra t. l.

Železniško ministerstvo vedno le študira in študira, od sebe pa ne do nobene rešitve. Ta gospoda hoče pač tako računati, da bi nazadnje od dovoljenih koncesij še profit imela. V jednom letu se vendar zamore nekaj storiti; če so pa gospodje za delo nezmožni naj pa gredo od koder so prišli.

Kakor sem že omenil, smo določili termin do 1. novembra. Seveda se vsega ne bode moglo naenkrat izpeljati. Več točk so že predložile personalne komisije in delavski odbori. Nikakor pa se nam ne more ugovarjati, da zahtevamo kaj nemogočega. In ako železniško ministerstvo noče tega uvideti, hočemo poskrbeti, da pride po sili do tega spoznanja.

Da, železniško ministerstvo ne zavlačuje le realiziranje danih koncesij, nego ono tudi noč in dan študira, kako bi uslužbenecem odvzelo že pridobljene pravice. Sklicalo je konferenco ravnateljev, kjer se je predlagala odpovitev znižanih vožnih listkov za uslužbence, češ, da bi se na ta način zopet moglo kaj prihraniti. Tak atentat na pravice železničarjev moremo pač imenovati skrajno infamijo.

Glasom sklepa, sprejetega na omenjeni ravnateljski konferenci naj bi družinski člani železniških uslužbencev ne imeli nikakih vožnih ugodnosti več. Uslužbenci sami pa naj bi bili te ugodnosti deležni le proti plačilu letnega pavšala 25 kron in sicer samo na svojih progah ter le za vožnjo s poštiniimi vlaki. Pri tem nameravanem atentatu pa hoče ministerstvo z jednim mahom vjeti dve muhi. Ko uslužbenci enkrat ne bi imeli nikakih vožnih ugodnosti, čemu bi jim bili tudi dopusti! Nadalje jim seveda tudi niso po vseč različna zborovanja uslužbencev, ki se shajajo sedaj tu sedaj tam, in gospoda misli, da bo z odpravljem vožnih ugodnosti uslužbencem tudi tukaj pristigla peruti in jim tako shajanja otežkočila.

Z odpravo vožnih ugodnosti si pa hoče gospoda zopet nekaj prihraniti, oziroma si hoče na ta nelep način zvišati dohodke, uslužbenca pa za istotoliko prikrajšati. Tu bi gospodom pri železniški upravi svetovali gospodom, da varčijo tam, kjer bi bilo to umestno. Kaj je na primer potrebno, da se železniškemu ravnatelju, daje na razpolago en cel salonski voz in se k temu vozu priklene lokomotiva samo zato, da segreje salonski voz. Gospodje ravnatelji naj bi hodili v hotele spat; saj imajo zato tudi plačane dijete!

Vožnih listkov I. razreda mi železničarji danes ne poznamo. Pač pa jih imajo na razpolago gledališke igralke, lepe plesalke, pobožne nune fratji itd. Tu naj bi ministerstvo poskusilo nekoliko nekoliko varčevati, ne pa se v to svrhu poslužiti tako podlega sredstva. Naj železniška uprava dovoljuje prosto vožnjo pobožnim nunam in lepim igralkam in plesalkam in naj škotom daje za njih potovanja tudi po tri kupeje, vse to nas železničarje ne briga dosti, toda svojih pravic ne bomo dopustili nikomur, da se jih dotakne. Če se to zgodi, potem ustavimo kolesa. (Živahno odobravanje). Gospodje so začeli svoje delovanje proti železničarskim pravicam prav zvijačno. Mislili so si, začnimo pri vožnih ugodnostih, potem jih pa zagrabimo za vrat pri socialnem zavarovanju in končno napravimo železničarski zakon, s katerim jih hočemo prav pošteno, knefrati,

kakor na Nemškem. Za uslužbenca se seveda nima nikdar denarja. Če je pa treba privediti kako pasjo razstavo je pa kar na enkrat 50.000 kron na razpolago, da se jih vrže v vodo. Naj si železniška uprava vzame pse v službo in priredi rajši železničarsko razstavo. Protestirajmo proti zavlačevanju v realiziranju danih nam koncesij in protestirajmo tudi proti nameravanemu ropu svojih pravic.

Sodr. Kopač je govor soodr. Weigla prevzel v slovenščino.

Sodr. Tomaschek: Ako bomo trpeli, male krivice sledijo za temi gotovo v kratkem večje in občutnejše. Vsled tega protestirajmo proti nameravanemu atentatu na naše vožne ugodnosti. Pod znamenjem železniškega kolesa smo združeni in pod tem znamenjem hočemo tudi solidarno varovati svoje pravice.

Nato se je prečitala v slovenskem in nemškem jeziku sledeča

RESOLUCIJA:

Dne 2. Oktobra 1909, v delavskem domu, v Trstu, zborujoči železničarji vseh kategorij se upirajo najodločneje proti vsakemu kojesibodi poslabšanju svojih dosedanjih pravic in vožnih ugodnosti. V zadnjih dneh je bilo čitati v različnih časopisih vesti, da namerava železniško ministerstvo, analogno odredbam v Nemčiji, dosedanje pravice uslužbencev glede vožnih ugodnosti skoraj popolnoma odpraviti. Vse ugodnosti glede vožnje, ki so jih dosedaj bili deležni člani posameznih družin, naj bi se popolnoma odpravile, in dosedanje pravice uslužbencev, da morejo potovati z režijskimi ali pa prostovožnimi listki naj bi se na ta način znatno prikrajšale, da bi se jim ugodnost pri vožnjah podeljevala le proti plačilu letnega pavšala.

Teh vesti e. k. železniško ministerstvo do danes še ni uradno dementiralo, vsled česar se mora sklepati, da je bil pri zadnji konferenci ravnateljev tak atentat dogovorjen. Vsled tega današnji zborovalci izjavljajo, da takega nameravanega poslabšanja absolutno ne pripustijo, ker je istega smatrati kot kršenje pridobljenih pravic in je v njem videti težko oškodovanje celokupnega osebja z njihovimi družinami. Zborovalci nalagajo eksekutivi koaliranih organizacij, da ukrene nemudoma potrebne korake pri e. kr. železniškem ministerstvu ter poskusi z vsemi sredstvi to oškodovanje odvrniti. Ob enem se naroča eksekutivi koaliranih organizacij, da se pri železniškemu ministerstvu odločno zavzema, da bodo vse v pretečenem letu obljubljene, a do sedaj še ne izvedene koncesije do 1. novembra tega leta primerno izpolnjene.

Zbrani železničarji vseh kategorij izjavljajo, da hočejo stati združeni v trdnih vrstah, svesti si svoje solidarnosti in pripravljene za vsak boj, za svojimi zastopniki, ter jim tako pripomoči, da le ti zabranijo vsako oškodovanje in dosežejo še nadaljnjih uspehov.

Zbrani železničarji opozarjajo e. kr. železniško ministerstvo, kakor tudi vlado, da od nameravanega atentata vsekakor odstopi in vse tozadevno postopanje ustavi. Železničarji že danes oklanjajo odgovornost za vse eventualnosti in ob enem konstatirajo, da bode krivdo na vseh posledicah, ki bi nastale vsled tega nezaslišanega postopanja, moralo nositi le ministerstvo samo. Železničarji cele Avstrije stojijo pripravljeni na boj. Organizirani avstrijski železničarji so sedaj se vselej dokazali, da oni, svesti si velike odgovornosti, nikdar niso hoteli boja za vsako ceno: toda; če se jim bode boj vsilil, ga hočejo z vsemi sredstvi tudi vojevati.

Sodr. Marchl je predlagal, da se resoluciji doda še dostavek, glede južnih železničarjev, katerim naj se dajo prostovožni listki za brzovlake tudi na državnih in na vseh privatnih železnicah.

Sodr. Mihevc je z dostavkom sicer zadovoljen prosi pa, da naj bi se isti glasil: »za vse uslužbenca in na vseh železnicah«. Resolucija je bila s dostavkom vred jednoglasno sprejeta.

Sodr. Promitzer vpraša, kaj bo storiti, če železniška uprava ta atentat res uresniči. Iz ust zborovalcev se je čul enoglasen odgovor namreč: pasivni odpor.

K II. točki dnevnega reda je soodr. Kopač govoril obširneje o prizadevanju za uvedbo dunajske stanarine v Trstu in 20% mezdne doklade za delavce se v ime stanarinske doklade, ozirom nato, da le-ti nimajo

nikake stanarine. Dostavil je pa kak-le opomin na adresi železniške uprave: Če pa železniško ministerstvo naših želja ne bode vpoštevalo, tedaj pa hočemo nastopiti tisto pot, ki smo jo hodili pred dvema leti.

Govoril je nadalje še o stanarinskih razmerah v Trstu ter konečno prevzel svoj referat tudi v slovenski jezik.

Sodr. Weigl je omenil, da bi bila dolžnost železniškega ministerstva, spoštovati predloge centralne personalne komisije, ker so tamkaj vendar zastopniki celokupnega osebja. Nadalje govori o stanarinskih razmerah in pripoveduje, na kako umeten način znajo hišni gospodarji višati najemnino. — Omenil je, da nekateri uslužbenci mesto stanarine želijo aktivitetno doklado. Na kaj takega se pa dotlej ne more misliti, dokler ni urejeno stanarinsko vprašanje. Še-le potem se stanarina eventualno more spremeniti v aktivitetno doklado. Priporočal je konečno, da železničarji s svojo solidarnostjo pomagajo personalni komisiji, ker le ako jej bode ta solidarnost uslužbencev močna opora, bodo njeni člani mogli uspešno zastopati njihove koristi.

Sodr. Dengg omenja, da je poročal železniškemu ministru o tržaških stanovanjskih razmerah. Pravi, da je bil minister o teh stvareh slabo poučen.

Sodr. Käferle izvaja, da sedaj ne bomo stavili novih zahtev, temveč da vztrajamo pri že stavljenih zahtevah, da ne bode imelo ministerstvo zopet priložnosti k »razmišljanju«.

Nato predlaga sledeče:

Nujno pozivljamo centralo, da pripravi železniško ministerstvo do tega, da vendar enkrat izvede oktobra 1908 dane koncesije. Predlog se je soglasno sprejel.

Sodr. Weigl izjavi, da bode centrala zahtevala jasen odgovor od ministerstva.

Burno odobravanje je sledilo govornikovemu izvajanju, na kar je zaključil predsednik ta impozanten shod.

Dne 5. t. m. se je vršil v Zidanem mostu jako dobro obiskan protestni shod glede nameravanega atentata na pravice železničarjev, o katerem je poročal soodr. Kopač in se je enoglasno sprejela že znana resolucija.

Dne 9. t. m. se je vršil v Gorici javen železničarski shod. Na dnevnem redu je bilo 1. poročilo o nameravanem atentatu na pravice železničarjev; 2. raznoterosti. Poročala sta soodr. Kopač in Dr. Tuma. K prvi točki se je enoglasno sprejela že znana resolucija. Pri drugi točki se je razvila živahna debata o zadnjih deželnozborskih volitvah na Goriškem. Sodrugi so enoglasno pritrdjevali izvajanjem govornikov in so se tudi vdeležili debate. Sprejela se je tudi resolucija, v kateri zahtevajo goriški državni železničarji, da se nemudoma zidajo personalne hiše.

Predsedoval je temu shodu soodr. Schöggel in kot predsednikov namestnik soodr. Bradacek, zapisnikar pa je bil so. br. Grusel. Shod je trajal do polnoči.

Dne 11. t. m. se je vršil v Trstu v gostilni International shod vlako-spremnega osebja južne železnice na katerem sta poročala soodr. Kopač in Lorenzen o mariborski konferenci vlakospremnega osebja. Sklenilo se je tudi razviti živahno agitacijo, da se pridobi organizaciji vse vlakospremnno osebje.

Nabrežina. Pri zadnjem občnem zboru dne 7. septembra so se izvolili v odbor tamnošnje krajevne skupine sledeči sodrugi: Predsednik: Ivan Deisinger, strojevodja; podpredsednik: Anton Mozetič, prognji mojster; zapisnikar: Dragot. Kertl, strojevodja; glavni blagajnik: Fran Prinčič, ogibni čuvaj; pomožni blagajniki: Ivan Furlan, kurilniški delavec, Ivan Dorbež, prognji delavec, Anton Trčelj, zavirač; pregledovalci knjig: Herman Zei, strojevodja, Josip Rustja, ogibni čuvaj; odborniki: Filip Bone, mizar, Filip Čermelj, kurilniški delavec, Albert Šefer, zapenjač, Alojzij Jagrič, strojevodja.

Pozor sodrugim!

Članom vplačevalnice **Bohinjska Bela** naznanjamo, da sprejemata mesečne prispevke sodr. **Rudolf Esterl** in **Miha Mrak**.

Književnost.

Železničarski koledar (Eisenbahner-kalendar) za leto 1910 je zopet izšel v založbi strokovnega lista »Eisenbahner«, Dunaj V. Zentgasse 5.

Med raznimi strokovnimi in žepnimi koledarji zavzema ta letopis prvo mesto, ker daje v raznih podučnih člankih pojasnila o najvažnejših vprašanih službenega in delavskega razmerja pri avstrijskih železnicah. S tem udovoljuje praktičnim potrebam železničarjev. Posebno letos zamoremo njegovo vsebino kot jako raznovrstno in obilno imenovati, katera more dobro služiti železničarjem v mnogih ozirih.

Vkljub okusnemu opremljenju zunanosti mu je cena le **1 krono** za izvod.

LISTNICA TAJNIŠTVA.

Za dne 6. t. m. naznanjeni shod železničarjev v **Ljubljani** se je preložil dogovorno s tamošnjo krajevno skupino na 12 t. m.

Listnica uredništva.

Našim dopisnikom! Radi pomanjkanja prostora je moglo več stvari zaostati za prihodnjo številko.

Na znanje sodrugom!

Ljubljana. Vnovič moramo cenjene tovariše železničarje opozoriti na prevažni delavski zavod v Ljubljani, ki se imenuje „**Konsumno društvo za Ljubljano in okolico**“. Mnogo tovariše ni vpisanih v to društvo da si bi bilo lahko! Pristopnina znaša samo **eno krono**, delež pa 20 K. — Društvo lepo napreduje. Lahko bi pa še bolj, če bi zlasti naši tovariši spoznali važnost združnega gospodarstva tej vsi postali člani. Društvo ima že troje prodajalen, in sicer eno Vodmatu (Bohoričeve ulici 12), eno v Šiški (v hiši g. Favay poleg tovarne testenin) eno na Glincah od Tržaški cesti. Napravile pa se bodo še prodajalne drugje, in sicer povsod tam, kjer se bo upisalo najmanj 100 članov.

Tovariši! Vsi v „**Konsumno društvo za Ljubljano in okolico**“.

Vodmat v Ljubljani. V Vodmatu smo takorekoč železničarji doma! Kamor pogledaš, vidiš železničarja, vendar če pogledamo v imenik vodmat-skih članov „**Konsumnega društva za Ljubljano in okolico**“, tedaj moramo reči: **veliko je poklicanih pa malo izvoljenih!** Tovariši! Storimo svojo dolžnost. — Prodajalna „**Konsumnega društva za Ljubljano in okolico**“ se nahaja v **Vodmatu**, Bohoričeve ul. 16.

Šiška. Čudne reči se gode! Večkrat smo že »**Železničarju**« al pa »**Rdečem Praporju**« pribili nehonetno postopanje trgovcev v Šiški napram delav-

stvu. Tudi na vseh shodih in sestankih so bile čuti vedno pritožbe proti postopanju trgovcev. In skoro vedno se je reklo: »**Konsuma bi bilo potreba, konsuma!** — Zgodilo se je tudi to. »**Konsumno društvo za Ljubljano in okolico**« je ustanovilo tudi v Šiški svojo prodajalo. Vsakdo je mislil, da bodo sedaj vsi železničarji stopili v kons. društvo držeč se gesla: »**svoji k svojim** — železničarji v konsumno društvo«. Žalibog pa je v resnici nekoliko drugače. Lepa vrsta tovarišev je res storila svojo dolžnost, vstopila je v društvo in hodi tudi kupovat vse svoje potrebščine v kons. prodajalno. **Dolga vrsta jih je pa, ki pozabljajo na svoje dolžnosti tako napram sebi samemu kako napram celoti!** In to ni lepo!

Obračamo se zato danes na vse tiste, ki se jih tiče, opozarjajoč jih na **važnost organizacije konsumentov!** Vsi v „**Konsumno društvo za Ljubljano in okolico**“!

Mesečne seje članov krajevne skupine Ptuj se vrše prvo nedeljo po 10-tem vsakega meseca v Pessler-ovi gostilni.

Sodruge vabimo, da se teh sej v velikem številu vdeležujejo.

Nadalje vabimo sodruge, ki so že eno leto člani društva, da pridejo zamemat začasne karte (Interims-karte) s knjižicami.

Odbor.

Izdajatelj in odgovorni urednik *Josip Kopač*.
Tiska *Dragutin Priora* v opru.

„**Tajnosti španske inkvizicije**“. Delavska tiskovna družba v Ljubljani izdaja znamenito delo pisatelja **Fereala** „**Tajnosti španske inkvizicije**“, na katero opozarjamo sodruge železničarje. Doslej so izšli trije zvezki.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napičina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
— in časnikov v vseh jezikih. —

SLOVENSKI ŽELEZNIČARJI!

V založbi „**Rdečega Prapora**“ v Ljubljani

JE RAVNOKAR IZSEL

Žepni Koledar

— za delavce sploh in prometne uslužbence —

— za navadno leto 1910. —

Ta koledar izhaja še **deseto leto**. Vsebina mu je naslednja: Koledar, Tabela za železničarje, Množilna razpredelnica, Kolkovne lestvice, Poštni tarif, Inozemske denarne vrednosti, Stara mera in nova, Koliko plačam osebne dohodnine, Koliko plačam vojne takse, Nekaj dogodkov iz zgodovine, Vzhod, ki se dviga, Alkohol in železničarji, Žena in socialistični tisk, Drobiž in biležke za vsak dan v letu. — Razun te vsebine prinaša koledar **sliko sodruga Etbina Kristana**.

Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za **vsakogar**. Razpošiljati se prične **takoj**. **Organizacije in posamezne naročnike** kar najuljudneje prosimo, da ga naroče **čimprej** zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglase pravočasno.

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin.,

— po pošti 10 vin. več. —

Zaupniki organizacij, ki naroče več izvodov, dobe 10% popusta.

— Naroča se pri —

Upravi „RDEČEGA PRAPORA“

— V LJUBLJANI. —